ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО

(фахова профілізація «Музикознавство»)

Спеціальність		В5 Музичне мистецтво
Галузь знань		В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти		Магістр
Освітньо-професійна програма		Музичне мистецтво
Курс		1 – 2
Семестр		1 – 3
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		270 годин / 9 кредитів ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	**Прізвище, ім'я, ім'я по батькові**	Коновалова Ірина Юріївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор
	Посада	Завідувач кафедри теорії музики
	Профіль викладача e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Konovalova.pdf iryna.konovalova@num.kh.ua
Анотація		Навчальна дисципліна спрямована на теоретико-методологічну і методико-практичну підготовку магістрів профілізації «Музикознавство» до здійснення дослідницької та педагогічної діяльності у ЗВО. Зміст навчальної дисципліни охоплює проблематику теоретичного музикознавства, питання педагагічної мастерності й методики викладання музично-теоретичних дисциплін в системі вищої мистецької освіти. Освітній компонент скерований на осягнення історичного розвитку музично-теоретичної думки, усвідомлення сутності фундаментальних категорій, методологічних засад і концепцій теоретичного музикознавства з метою їх свідомого застосування в

	науково-дослідницькій царині, в процесі розробки і аргументації концептуальних положень кваліфікаційної роботи. Навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню теоретичного підґрунтя й розширенню професійного тезаурусу здобувачів, розвитку їх науково мислення, прагнень до професійної самореалізації.
Мета дисципліни	Підготовка висококваліфікованого, компетентного й конкурентоспроможного фахівця в сфері музикознавства, здатного здійснювати ефективну науково-дослідницьку (пошукову) і педагогічну діяльність у вищій школі на засадах володіння категоріальним апаратом і методологічним інструментарієм теоретичної музикології, а також опанування інноваційних технологій і методик викладання музично-теоретичних дисциплін у ЗВО.
Програмні результати навчання	**РН1.** Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності. **РН4.** Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків. **РН6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. **РН7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. **РН8.** Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.
Загальні компетентності	**ЗК2**.Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК3**. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. **ЗК4**. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності	**СК3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. **СК4.** Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності. **СК5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. **СК6.** Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Зміст навчальної дисципліни	Тематика занять з дисципліни, що пропонуються до вивчення під час занять: **Тема 1.** Музикознавство в метасистемі наукового знання та взаємозв'язках із іншими галузями мистецтвознавства і гуманітаристики. **Тема 2.** Зміст і структура сучасного музикознавства як полідисциплінарної науки і практики. Основні напрями і проблемні сфери музикологічного знання. **Тема 3.** Сутність, специфіка та функції складових системи теоретичного музикознавства. **Тема 4.** Етапи становлення музично-теоретичного мислення в динаміці історичної еволюції музичної культури. **Тема 5.** Методологічні засади і категорії теоретичного музикознавства. **Тема 6.** Когнітивні методи сучасного теоретичного музикознавства. **Тема 7.** Наукові напрями і методи аналітики на перетині теоретичного, історичного та виконавського музикознавства. **Тема 8.** Теорії стилю і жанру як методологічні напрями сучасної науки про музику. **Тема 9.** Пробема музичного мислення та досвід її науково-теоретичного осягнення. **Тема 10.** Аспекти вивчення музичної мови як універсальної системи виразових засобів, різновиду художньої комунікації та інструменту музичного мислення. **Тема 11.** Гармонія в системі інтонаційних зв'язків та проблемному полі теоретичної музикології. **Тема 12**. Питання просторової організації музики та теорія фактури в дискурсі музикології. **Тема 13.** Теорія ладу і методи інтонаційно-ладового аналізу в просторі теоретичного музикознавства. **Тема 14.** Специфіка застосування методів теоретичного музикознавства у мистецтвознавчому дослідженні. **Тема 15.** Предмет і завдання навчальних дисциплін музично-теоретичного циклу в освітньому просторі вищої школи. Міждисциплінарні зв'язки компонент музично-історичного і музично-теоретичного циклів. **Тема 16.** Організація і структура освітнього процесу, форми і технології проведення занять з музично-теоретичних дисциплін у вищій школі. **Тема 17.** Методико-педагогічні принципи викладання навчальних дисциплін музично-теоретичного циклу в мистецьких ЗВО. **Тема 18.** Курс «Сольфеджіо» в системі музично-теоретичних дисциплін та методологічні засади його викладання в ЗВО. **Тема 19.** Сутність гармонії як навчальної дисципліни та методологічні підходи до її викладання в системі вищої освіти.

	Тема 20. Поліфонія як галузь музичної теорії і практики та актуальні методики її сучасного викладання в ЗВО. **Тема 21.** Методологічні підходи і методичні принципи викладання курсу аналізу музичних творів у вищій школі. **Тема 22.** Сучасні технології, інтеграційні методи та інноваційні підходи в процесі викладання музично-теоретичних дисциплін. **Тема 23.** Інтерактивні методи навчання, принципи діалогічної комунікації під час проведення аудиторних занять з музично-теоретичних дисциплін у вищій школі. **Тема 24.** Застосування дослідницького, частково-пошукового (евристичного), проблемного методів навчання в курсі «теоретичне музикознавство».
Види занять	Лекції, практичні заняття, самостійна робота.
Методи навчання	Вербальні: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, лекція-аналіз; проблемний виклад; розповідь; обговорення. Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. Проблемно-пошукові методи: проблемний виклад; евристичний (постановка запитань, які підводять студентів до самостійного висновку); дослідницький (залучення студентів до аналізу матеріалу, висунення й перевірки гіпотез); репродуктивний (відтворення опрацьованого матеріалу); частково-пошуковий; дискусійний
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. **1 семестр** **Поточний контроль** здійснюється шляхом перевірки конспектів лекцій, усного і письмового опитування здобувачів на практичних заняттях, тестування, виконання контрольних робіт (письмово); перевірки завдань самостійної роботи – розробки і презентації методичних матеріалів, конспектування науково-теоретичної і методичної літератури, передбаченої програмою курсу, усного/письмого перекладу іншомовних наукових джерел (за проблемою, дотичною до теми кваліфікаційної праці здобувача освіти). **Семестровий контроль (max 100 балів):** залік здійснюється за результатами накопичення балів за поточну роботу протягом семестру. **2-й семестр** **Поточний контроль** здійснюється шляхом співбесіди та експрес-тестової перевірки знань здобувачів за тематикою, що обговорювалася під час лекційного заняття**;** усного і письмового опитування здобувачів на практичних заняттях, перевірки виконання завдань самостійної роботи, рефератів, розробки методичних

	матеріалів, конспектування науково-теоретичної і методичної літератури, презентації доповідей за обраною музично-теоретичною тематикою курсу. **Семестровий контроль (max 100 балів):** залік здійснюється за результатами накопичення балів за поточну роботу протягом семестру. **3 семестр** **Поточний контроль (max 60 балів):** опитування (усне, письмове), відповіді здобувачів на практичних заняттях (письмові контрольні роботи); тести і творчі роботи, усний/письмовий переклад іншомовних наукових матеріалів (за обраною проблемою, дотичною до теми кваліфікаційної праці здобувача освіти), розробка методичних матеріалів. **Семестровий контроль (max 40 балів):** екзамен – відбувається у формі усної відповіді на питання білету. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми освітнього компонента й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Із критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів здобувачів ознайомлюють на першому аудиторному занятті та за посиланням: https://docs.google.com/document/d/15xf2OQayyADNpv70ipHrEzSnMGX4tp6n/edit?usp=sharing&ouid=114215380460589844632&rtpof=true&sd=true
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі освіти комунікують завдяки таким засобам, як Moodle, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), ZOOM (відеоконференція), листування через e-mail, посилання на google диск, Messenger, документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання нопм академічної доброчесності. В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	*Актуальні питання викладання музично-теоретичних та музично-історичних дисциплін: Тези і статті* (2021). Львівська нац. муз. акад. ім. М.В. Лисенка.

Афоніна О. (2012). Перспективи впровадження дистанційних курсів з музикознавства у навчальний процес. *Вісник НАКККІМ*. Київ : Міленіум, 85–88.

Гнатишин, О. (2018). *Історичний вимір українських музично-теоретичних концепцій*. Вид-во Львівської політехніки.

Зінків І. (2008). Модальність як категорія теоретичного музикознавства. *Науковий НМАУ ім. П.І.Чайковського. Естетика і практика мистецької освіти : зб.ст*, 74, 245–253.

Котляревський, І. (2000). Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*, 7, 31–33.

Коменда О. (2009). Музикознавчі інтерпретації поняття стилю. *Музикознавчі студії Інституту мистецтв ВНУ ім. Лесі Українки та НМАУ ім. П.І. Чайковського*, 3, 66–76.

Коменда О. (2009). Поняття жанру в сучасному музикознавстві. *Музична україністика: сучасний виміп*, 3, 120–140.

Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів (музична школа – училище – консерваторія) (1983): зб. ст. Упоряд. В. Самохвалов. Київ: Муз. Україна, 98 с.

Немкович О. (2006). *Українське музикознавство XX століття як система наукових дисциплін* : монографія

Олійник С. (2020) До проблеми оптимізації викладання сольфеджіо: аспект історичної генези. *Музикотерапія та арт-терапія у просторі сучасної мистецької освіти: інноваційні технології: зб. матер. І Всеукр. наук.-практ конф*. Київ, 22–28.

Польська І. (2014). Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві. *Культура України*, 46. Харків : ХДАК, 267–275.

Польська І., Коновалова І. (2021) Практичні проекції сучасної музикології. *Implementation of scientific foundations in practice. Abstracts of X International Scientific and Practical Conference*. Turin, Italy, 32–34.

Самойленко, О. (2003). Інтердисциплінарні тенденції сучасного музикознавства. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*, 29, 64–79.

Цибульник З. (2021). Розвиток музичного слуху на сольфеджіо в контексті міжпредметних зв'язків. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 43. Т.3, 57–65.

Шип С. (1998). Музична мова від звуку до стилю: навч. посібник. Київ: Заповіт, 367 с.

Style as a Topical Category of Modern Musicology and Music Education (2021). / Govorukhina N., Smyrnova T., Polska I., Sukhlenko I., Savelieva G. // Studia Universitatis Babes-Bolyai Musica. Iss. 66. № 2, 49–67.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія теоретичного музикознавства та методика викладання музично-теоретичних дисциплін у ЗВО», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, протокол № 9 від 26 червня 2025 року.